

NHÌN CHUNG VỀ VĂN HỌC VIỆT NAM

1. Các bộ phận hợp thành của nền văn học Việt Nam.

a. Văn học dân gian.

- Hoàn cảnh ra đời: Trong lao động sản xuất, đấu tranh xã hội...
- Đối tượng sáng tác: Chủ yếu là những người lao động ở tầng lớp dưới → văn học bình dân, sáng tác mang tính cộng đồng.
- Đặc tính: Tính tập thể, tính truyền miệng, tính dị bản, tính tiếp diễn xướng.
- Thể loại: Phong phú (truyện, ca dao dân ca, vè, câu đố, chèo...), có văn hoá dân gian của các dân tộc (Mường, Thái, Chăm...).
- Nội dung: Sâu sắc, gồm:
 - + Tố cáo xã hội cũ, thông cảm với những nỗi nghèo khổ.
 - + Ca ngợi nhân nghĩa, đạo lý.
 - + Ca ngợi tình yêu quê hương đất nước, tình bạn bè, gia đình...
 - + Ước mơ cuộc sống tốt đẹp, thể hiện lòng lạc quan yêu đời, tin tưởng ở tương lai...

b. Văn học viết:

- Về chữ viết: Có những sáng tác bằng chữ Hán, chữ Nôm, chữ quốc ngữ, tiếng Pháp (Nguyễn Ái Quốc). Tuy viết bằng tiếng nước ngoài nhưng nội dung và nét đặc sắc nghệ thuật vẫn thuộc về dân tộc → tính dân tộc đậm đà.

- Về nội dung: Bám sát cuộc sống, biến động của mọi thời kỳ, mọi thời đại.
- + Đấu tranh chống xâm lược, chống phong kiến, chống đế quốc.
- + Ca ngợi đạo đức nhân nghĩa, dũng khí.
- + Ca ngợi lòng yêu nước và anh hùng.
- + Ca ngợi lao động dựng xây.
- + Ca ngợi thiên nhiên.
- + Ca ngợi tình bạn bè, tình yêu, tình vợ chồng, mẹ cha...

2. Tiến trình lịch sử văn học Việt Nam.

(Chủ yếu là văn học viết)

a. Từ thế kỷ X đến thế kỷ XIX.

Là thời kì văn học trung đại, trong điều kiện XHPK suốt 10 thế kỉ cơ bản vẫn giữ được nền độc lập tự chủ.

- Văn học yêu nước chống xâm lược (Lý - Trân - Lê - Nguyễn) có Lý Thường Kiệt, Trần Quốc Tuấn, Nguyễn Trãi, Nguyễn Đình Chiểu).

- Văn học tố cáo xã hội phong kiến và thể hiện khát vọng tự do, yêu đương, hạnh phúc (Hồ Xuân Hương, Nguyễn Du, Nguyễn Khuyến, Tú Xương...)

b. Từ đầu thế kỉ XX đến 1945.

- Văn học yêu nước và cách mạng 30 năm đầu thế kỷ (trước khi Đảng CSVN ra đời): có Tản Đà, Phan Bội Châu, Phan Chu Trinh, và những sáng tác của Nguyễn Ái Quốc ở nước ngoài).

- Sau 1930: Xu hướng hiện đại trong văn học với văn học lãng mạn (Nhớ rừng), văn học hiện thực (Tắt đèn), văn học cách mạng (Khi con tu hú...)

c. Từ 1945 - 1975

- Văn học viết về kháng chiến chống Pháp (Đồng chí, Đêm nay Bác không ngủ, Cảnh khuya, Rằm tháng giêng...)

- Văn học viết về cuộc kháng chiến chống Mỹ (Bài thơ về tiểu đội xe không kính, Những ngôi sao xa xôi, Ánh trăng...)

- Văn học viết về cuộc sống lao động (Đoàn thuyền đánh cá, Vượt thác...)

d. Từ sau 1975.

- Văn học viết về chiến tranh (Hồi ức, Kỉ niệm).

- Viết về sự nghiệp xây dựng đất nước, đổi mới...

3. Mấy nét đặc sắc nổi bật của văn học Việt Nam.

(Truyền thống của văn học dân tộc).

a. Tư tưởng yêu nước: Chủ đề lớn, xuyên suốt trường kì đấu tranh giải phóng dân tộc (căm thù giặc, quyết tâm chiến đấu, dám hi sinh và xả thân, tình đồng chí đồng đội, niềm tin chiến thắng).

b. Tinh thần nhân đạo: Yêu nước và thương yêu con người đã hoà quyện thành tinh thần nhân đạo. (Tố cáo bóc lột, thông cảm với người nghèo khổ, lên tiếng bênh vực quyền lợi con người - nhất là người phụ nữ, khát vọng tự do và hạnh phúc...)

c. Sức sống bền bỉ và tinh thần lạc quan: Trải qua các thời kì dựng nước và giữ nước, lao động và đấu tranh, nhân dân Việt Nam đã thể hiện sự chịu đựng gian khổ trong cuộc sống đời thường và trong chiến tranh → Tạo nên sức mạnh chiến thắng.

Tinh thần lạc quan, tin tưởng cũng được nuôi dưỡng từ trong cuộc sống chiến đấu đầy gian khổ, hy sinh và cũng rất hào hùng. Là bản lĩnh của người Việt, là tâm hồn Việt Nam.

d. Tính thẩm mỹ cao: Tiếp thu truyền thống văn hoá dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn học nước ngoài (Trung Quốc, Pháp, Anh...) văn học Việt Nam không có những tác phẩm đồ sộ, nhưng với những tác phẩm quy mô vừa và nhỏ, chú trọng cái đẹp tinh tế, hài hoà, giản dị (những câu ca dao tục ngữ, những pho sử thi, tiểu thuyết, thơ ca...)

Tóm lại:

+ Văn học Việt Nam góp phần bồi đắp tâm hồn, tính cách tư tưởng cho các thế hệ người Việt Nam.

+ Là bộ phận quan trọng của văn hóa tinh thần dân tộc thể hiện những nét tiêu biểu của tâm hồn, lối sống, tính cách và tư tưởng của con người Việt Nam, dân tộc Việt Nam trong các thời đại.